

Verbaasd geroezemoes

Vanuit de zaal, met een vooraf geselecteerd publiek, klonk een verbaasd geroezemoes. De Prijs voor het behoud van het natuurpatrimonium in België werd toegekend aan Hyla, een onbekend werkgroepje, voor hun project om vieze poelen waar koeien komen drinken te beschermen!

TEKST EN FOTO: RUDY WILLOCKX (HYLA - WERKGROEP AMFIBIEËN EN REPTIELEN VAN NATUURPUNT)

Die prijs was de Ford European Conservation Award en het jaar was 1987. Met het verwerven van de prijs kon Hyla eindelijk in heel Vlaanderen de aandacht vestigen op het belang van veedrinkpoelen voor het natuurleven. Met tentoonstellingen, diareeksen, voordrachten, de publicatie van een poelenbrochure en, speciaal voor jongeren, een miniposter die ingekleurd kon worden, heeft Hyla onafgebroken aange-

toond dat veedrinkpoelen meer zijn dan drinkplaatsen alleen.

Bovendien werd in een vurig stukje Limburg een Nederlandse medewerker in stelling gebracht om in de Voerstreek enkele poelen te laten uitgraven voor de vroedmeesterpad, de kamsalamander en de vuursalamander. Al dat pionierswerk heeft als resultaat dat het belang van veedrinkpoelen en kleine waters nu algemeen wordt aanvaard.

Kleine waters, grote waarde

Tot in het begin van vorige eeuw werden er nog kleine poelen gegraven om door grond- en regenwater over voldoende drinkwater te beschikken. Voor de behoeften van het vee en van de schaapskudden werden op geschikte plaatsen grotere poelen uitgegraven, soms bij honderden. Nu nog zijn er poelen die honderden jaren oud zijn. Maar poelen zijn niet alleen uit natuurhistorisch en landschappelijk oogpunt belangrijk.

Hyla heeft steeds benadrukt dat drinkpoelen niet alleen van levensbelang zijn voor amfibieën, maar dat er in en om de poelen een zeer verscheiden fauna en flora leeft. Allerhande factoren beïnvloeden deze verscheidenheid. Door de samenstelling van de bodem verschillen bijvoorbeeld poelen in de Kuststreek van die in de Kempen of van poelen in riviervalleien of van die in de Leemstreek.

Er zijn opvallende verschillen in soortenrijkdom. Bij poelen in een afwisselend landschap komt een heel andere fauna voor dan in die van grote open weidegebieden. Omdat het vee de flora vertreedt en bemest en ook omdat het water stijgt en daalt, zijn de levensgemeenschappen die in poelen leven kenmerkend voor een dynamische en voedselrijke omgeving.

Geniet even mee

Beeld je in dat je naar een natuurgebied kijkt met een reeks drinkpoelen op korte afstand

20 jaar Hyla!

De start van Hyla, werkgroep voor amfibieën en reptielen, dateert van 1987. Vanaf dat jaar werden alle paddenoverzetterts op de hoogte gehouden van elkaars actie. Aanvankelijk ging het slechts om 13 plaatsen, momenteel is deze succesvolle actie uitgebreid tot meer dan 150 plaatsen. De brief heeft ook plaatsgemaakt voor een eigen website waarop de resultaten van heel Vlaanderen kunnen worden ingevoerd en geraadpleegd.

Hyla ontwierp tentoonstellingspanelen om het grote publiek te informeren, er kwamen folders en leden van de werkgroep schreven diverse artikels over de amfibieën en reptielen van Vlaanderen. Ondertussen kreeg Hyla meer en meer persbelangstelling. Een oproep aan iedereen die gegevens had over reptielen en amfibieën, gaf de aanzet tot een Hyla-databank. Gegevens stroomden binnen en een publicatie van een eerste atlas kondigde zich aan. Die kwam er in 1996.

In 1990 werd aan De Post voorzichtig gevraagd om zegels uit te geven met onze amfibieën en reptielen. In 2000 was het zover, onder invloed van WWF. Er kwam een bijhorende tentoonstelling in het postmuseum in Brussel. En zo ging het maar door, actie na actie, honderden voordachten in Vlaanderen en Nederland, adviesverlening bij tal van projecten, milieueffectenrapporten, natuurinrichtingsplannen, te veel om op te noemen.

Meer weten over Hyla of inschrijven op de digitale nieuwsbrief?
www.natuurpunt.be/hyla

Veedrinkpoelen zijn meer dan drinkplaatsen alleen.

van elkaar. De poel vlakbij is overdekt met bloeiende waterranonkel. Het "witter dan wit" van de waterranonkel contrasteert sterk met het felle geel van de waterkers. In de poel wat verder zijn er de rechtopstaande spitse stengels en bladeren van pijlkruid, met daartussen de drijvende blaadjes van kikkerbeet.

levert voor de huis- en boerenzwaluwen. Er trippelen voedselzoekende witte kwikstaarten, er vliegt een witgatje op en een ijsvogel vliegt rechtlijnig voorbij. Mijn liefje wat wil je nog meer?

In het water en op de bodem van de poel kruipt en zwemt een allegaartje van klein

zijn de dappersten onder onze amfibieën.

En wat nu?

Poelen met een rijk en boeiend natuurleven worden steeds zeldzamer. De oorzaken vormen een als maar langer wordende litanie: het gebrek aan onderhoud waardoor ze helemaal dichtgroeien, de overbeweiding, de verdroging, de verzuring, de vermesting, het dichtstorten, de uitbreiding van bebouwing, het uitzetten van exoten en de overwoekering door planten die hier niet thuishoren en de andere planten geen plaats gunnen.

Er worden mooie brochures gepubliceerd, boordevol kleurige illustraties. Gemeentebesturen en allerlei openbare diensten raken stilaan gevoelig voor het belang van de drinkpoelen en zij willen hier en daar steun verlenen. Voor Natuurpunt is het behoud en herstel van veedrinkpoelen in ieder geval heel belangrijk, net als het graven van nieuwe poelen. Het zijn of worden echte natuurpareltjes, bijzonder geschikt om aan jongeren en groepen bezoekers te tonen. Je mag er zeker van zijn, bij het zien van zoveel natuurpracht op zo'n kleine oppervlakte zal er veel verbaasd geroezemoes weerklinken.

Behoud en herstel van veedrinkpoelen is een belangrijke opdracht.

Elke poel heeft een andere vegetatie. Zo herbergt een andere grote waterweegbree en grote egelskop. In nog een andere poel groeien forse prachtige zwanenbloemen. De laatste poel heeft een boord met watermunt. In de oeverzone drijft mannagrass. Verder in de poel groeit gekroesd fonteinkruid onder water en de open plekjes tussen de vegetatie zijn geschikt als baltsplaats voor de kamsalamander. Waar het vee komt drinken is er een slijkerige oever, die uitstekend bouw materiaal

spul: bootsmannetjes, een waterschorpioen, larven van libellen, poel- en posthoornslakken en ook de zoetwaterpissebed. Af en toe komt een kleine watersalamander lucht happen. In de avondschemering vliegen er watervleermuizen en op de oever van een poel, maar ook onder water, zoekt een waterspitsmuis naar voedsel. Wanneer een lijnvliegtuig laag overvliegt, wordt het geluid van de motoren door een groep meerkikkers met luid gekwaak weggehoond. Ja werkelijk, deze kikkers